

הרחבת שיתוף המידע בתחום בריאות הנפש עם מטופלים

בחינת יישום חוזר מנכ"ל

דנית סובול-סראג' מיכל לרון

עריכת לשון: סיגל אשכנזי
עיצוב גרפי: אפרת ספיקר

עורכת ראשית: רויטל אביב מתוק

המחקר הוזמן על ידי משרד הבריאות ומומן בסיועו.

מכון מאירס ג'וינט ברוקדייל

ת"ד 3886 ירושלים 9103702

טלפון: 02-6557400

brook@jdc.org | brookdale.jdc.org.il

ירושלים | כסלו תשפ"ו | דצמבר 2025

רקע

עד דצמבר 2023 סווג מידע רפואי בתחום בריאות הנפש "חסוי ביותר", והסיווג יצר מגבלות על שיתוף מידע בין גורמים מטפלים ועל הנגשתו באמצעים דיגיטליים, שלא כמקובל בתחומי רפואה אחרים. מגבלות אלו פגעו ברצף הטיפולי וביכולת המטופלים לנהל את מצבם הרפואי באופן עצמאי. בדצמבר 2023 פרסם משרד הבריאות את חוזר מנכ"ל 8/2023, שקבע שינוי במדיניות הסיווג כך שמרבית המידע בתחום יסווג "חסוי", בדומה למידע רפואי אחר, ואילו התרשומת של טיפולי פסיכותרפיה תמשיך להיות מסווגת "חסוי ביותר". שינוי זה נועד להרחיב את הנגשת השירותים הדיגיטליים בתחום בריאות הנפש, לשפר את הרצף הטיפולי בין גורמים מקצועיים ולהעצים את יכולת המטופלים להיות שותפים בניהול הטיפול. החוזר קבע כי הנגשת המידע תיושם בשני שלבים: שלב א', הכולל הנגשה בסיסית של מידע ושירותים דיגיטליים, ושלב ב', הכולל הרחבה נוספת של המסמכים המוצגים ומתן אפשרות בחירה למטופל אם להציג את המידע. משרד הבריאות פנה למכון מאיר-סג"וינט-ברוקדייל בבקשה לבצע מחקר לבחינת יישום חוזר המנכ"ל.

מטרה

לבחון את יישום חוזר המנכ"ל בקופות החולים ואת השפעותיו בכל הנוגע להנגשת מידע דיגיטלי לצרכני שירותי בריאות הנפש.

שיטה

המחקר התבסס על שיטת מחקר איכותנית וכלל שבעה ראיונות מקוונים חצי-מובנים (זום) בהשתתפות 13 אנשי מקצוע: 11 נציגי קופות החולים, נציג אגף בריאות דיגיטלית במשרד הבריאות ונציג מעמותה לקידום זכויות אנשים עם מוגבלויות. ברבים מן הראיונות השתתפו כמה בעלי תפקידים, מהם מומחי מערכות מידע ומדיקל אינפורמטיקס ומהם אנשי מקצוע בתחום בריאות הנפש. הראיונות נערכו בין פברואר ליולי 2025, הוקלטו ותומללו. לאחר מכן נשלחו לנציגי קופות החולים מסמכי השלמה לסיכום המידע שנמסר לצורך אישור, תיקוף והוספת פרטים.

ממצאים

מן הראיונות וממסמכי ההשלמה עלה כי כל קופות החולים יישמו את חוזר המנכ"ל במידה מסוימת, אך נמצאה ביניהן שונות בהיקף השירותים שהוגשו ובמועד ההטמעה.

בשירותי בריאות כללית נוספה בעקבות החוזר האפשרות לצפות בתורים לבריאות הנפש במרפאות ובבתי החולים של הקופה והוגש מידע מובנה מן הרשומה הרפואית. חידוש מרשמים לתרופות פסיכיאטריות מתבצע דרך רופא המשפחה כפי שהיה נהוג בעבר. זימון תורים דיגיטלי מוגבל לשירותים מסוימים בלבד. תזכורות לתורים עודכנו כך שלא יכללו פרטים מזהים. בשלב ב' הוגשו למטופלים סיכומי ביקור בתחום בריאות הנפש וסיכומי אשפוז פסיכיאטריים, ונפתח מנגנון opt-out המאפשר הסתרת כלל המידע בתחום זה. צוותי הרפואה עודכנו בעיקר בנוגע לשיתוף מידע בין מטפלים, ולא נמסרו עדכונים יזומים למטופלים.

במכבי שירותי בריאות החוזר הביא להוספת אפשרות לצפייה בתורים לבריאות הנפש, למעט עבור ילדים ובני נוער. זימון תורים דיגיטלי לפסיכולוגים אינו זמין, אך אפשר לזמן תורים לפסיכיאטרים עצמאים כפי שהיה בעבר. חידוש מרשמים לתרופות פסיכיאטריות מתבצע דרך רופא המשפחה בתנאי שהפסיכיאטר הזין את התרופות ברשומה, כפי שהיה לפני פרסום החוזר. תזכורות על תורים נשלחות למטופלים, אך לא עבור ילדים ובני נוער. בשלב ב' הונגשו סיכומי ביקור אצל פסיכיאטרים בלבד, וסיכומי אשפוז ניתנים למטופלים בעותק מודפס. יש אפשרות opt-out דרך כנייה יזומה לקופה. עדכון הצוותים נעשה בערוצים ארגוניים, והעדכון למטופלים תלוי ביוזמת אנשי המקצוע.

בלאומית שירותי בריאות מרבית השירותים שנקבעו בשלב א' היו זמינים לפני פרסום החוזר, ובהם צפייה בתורים שנקבעו וזימון תורים לפסיכיאטר וכן חידוש מרשמים לתרופות פסיכיאטריות דרך רופא המשפחה כחלק מניהול התרופות הקבועות. בשנת 2024 נוספה האפשרות לזימון תורים לטיפול רגשי. צפייה בסיכומי ביקור ובסיכומי אשפוז פסיכיאטריים הייתה זמינה עוד טרם פרסום החוזר, למעט התרשומת של טיפולי פסיכותרפיה שנתרה חסויה. מנגנון opt-out טרם פותח. צוותי הרפואה עודכנו באמצעות הודעה בתיק הרפואי, אך לא נמסרו עדכונים יזומים למטופלים.

גם **בקופת חולים מאוחדת** חלק ניכר מן השירותים היה זמין לפני פרסום החוזר, ובהם צפייה בתורים לבריאות הנפש, זימון ושינוי תורים לפסיכיאטר, וכן חידוש מרשמים לתרופות פסיכיאטריות דרך רופא המשפחה. תזכורות נשלחות ללא פרטים מזהים. סיכומי ביקור אינם נגישים דיגיטלית ונמסרים למטופלים בעותק מודפס בלבד, וסיכומי אשפוז אינם נמצאים במערכת מאחר שהקופה אינה מפעילה בתי חולים פסיכיאטריים. יש מנגנון opt-out פעיל המאפשר להסתיר את כלל המידע בתחום בריאות הנפש מן האזור האישי. צוותי הרפואה לא עודכנו על השינויים בהנגשה הדיגיטלית, ולמטופלים חדשים נשלחת הודעה אוטומטית על האפשרות לבצע opt-out.

סיכום ודיון

ממצאי המחקר מראים שכל קופות החולים יישמו היבטים מסוימים מתוך הנחיות חוזר המנכ"ל, ובכך הרחיבו את הנגישות הדיגיטלית למידע ולשירותים בתחום בריאות הנפש. עם זאת היישום אינו אחיד, ויש הבדלים בין הקופות בסוגי השירותים שהונגשו, בהיקף המסמכים הקליניים הזמינים במקוון, בפיתוח מנגנון opt-out ובהסברה לצוותים הרפואיים ולמטופלים. הבדלים נמצאו גם במועד ההטמעה כי חלק מן השירותים נוספו בעקבות פרסום החוזר, אחרים היו זמינים עוד לפניו, וכמה שירותים, בהם הנגשה דיגיטלית של מסמכים קליניים ומנגנוני opt-out גמישים, טרם יושמו במלואם.

מן הממצאים עולות סוגיות עקרוניות הנוגעות ליישום החוזר. האחת קשורה לנחיצות של מנגנון ה-opt-out באזור האישי שהגישה אליו נתונה למטופל בלבד. השנייה נוגעת להצדקת הצורך בעדכון מטופלים שהם צרכנים של שירותי בריאות הנפש בקופות החולים בנוגע לשירותים הדיגיטליים החדשים בתחום, שכן עדכון עדכון יזום עשוי להגביר את מודעותם לשינויים אך גם עלול להבליט את רגישות הנושא במקום לתרום לנרמולו כחלק משגרת השירותים הדיגיטליים כבכל תחום רפואי אחר. אשר למטרות חוזר המנכ"ל – הרחבת הנגישות הדיגיטלית, שיפור הרצף הטיפולי והעצמת המטופלים – עלה כי הושגה התקדמות, אך יישומן של חלק מן ההנחיות עדיין חלקי, ותהליך ההטמעה מתקדם בקצב שונה בכל קופת חולים.